

„*Noul Testament* în cel vechi se ascunde.
Vechiul Testament în cel nou se descoperă.”

FERICITUL AUGUSTIN

Pașcu Balaci

Noul Testament

relevat prin 365 de sonete

Prefață de

Pr. Ioan CHIRILĂ

Cuvânt de prețuire de

Pr. Dorel Octavian RUSU

Cluj-Napoca, 2025

Zborul clandestin al unui rus îndrăgostit de la Ștei la Moscova și retur (sonete);

21. Cetățean de onoare al Municipiului Beiuș pentru activitatea sa literară, pentru cărțile scrise despre Țara Beiușului și în special pentru recenta carte *Vechiul Testament relevat prin 300 de sonete*, apărută la Editura Școala Ardeleană;
22. Premiul I la Festivalul internațional de poezie *Lucian Blaga*, Lancrăm-Sebeș, pentru *Sonetele petrolului*.

Cuprins

Prefață de Pr. Ioan Chirilă	7
Un eveniment literar – Sfânta Scriptură a <i>Vechiului</i> și a <i>Noului Testament</i> relevată prin sonete de Pr. Dorel Octavian Rusu	13
Înainte de Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos	27
În așteptarea izbăvirii	30
Lângă Marea Moartă a izvorât Nemurirea.....	34
Profetul Botezător	36
Din locul cel mai jos din lumea-ntreagă	39
Ghenizaretul are forma harfei	40
Smerita și anonimă Galilee.....	41
Biblica genealogie.....	42
Profeția lui Isaiia	44
Prefigurarea Crucii	47
Poate ieși ceva bun din Nazaret?	48
Țara copilăriei lui Iisus.....	51
Buna Vestire	52
Iosif, logodnicul Mariei.....	56
Cum a devenit Dumnezeu ca unul dintre noi.....	57
Plecarea lui Iosif și Maria spre Betleem	58
Sosirea Mariei și a lui Iosif în Betleem	61
Trei magi de la Răsărit	63
Magii și regele Irod	65
Cu daruri de-aur, smirnă și tămâie.....	67
Nașterea lui Iisus (I).....	70
Nașterea lui Iisus (II)	71

Plecarea Magilor din Betleem.....	72
Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne... ..	73
Mânia cea cruntă a lui Irod.....	75
Fuga în Egipt (I).....	76
Fuga în Egipt (II).....	78
Pe drumul Egiptului.....	79
În umbra uriașelor piramide.....	81
Egiptul este placa cea turnantă.....	82
Reîntoarcerea din Egipt la Nazaret.....	87
Despre negăsirea lui Iisus în ceata copiilor.....	90
Iisus în Templu, la vârsta de 12 ani.....	94
Prima zi a lui Iisus la Templu.....	97
A doua zi a lui Iisus la Templu.....	98
A treia zi a lui Iisus la Templu.....	99
Întâlnirea lui Iisus cu părinții Lui în Templu.....	100
Pe vremea aceea, Ioan Botezătorul.....	101
Pescarii din Galileea.....	103
Întâlnirea dintre Iisus și Ioan Botezătorul.....	104
Postirea lui Iisus în pustia Iudeii (I).....	105
Ispitirea lui Iisus în pustia Iudeii (II).....	107
Nu doar cu pâine va trăi el, omul (III).....	108
Nu este-ngăduit a ispiti pe Domnul (IV).....	109
Biruirea Satanei din pustie.....	110
Strângerea apostolilor în jurul lui Iisus.....	111
Ce nobil e să fii pescar de oameni!.....	112
Cei doisprezece ucenici ai lui Iisus.....	114
Pescari de oameni.....	117
Prima minune a lui Iisus la nunta din Cana Galileii.....	118
Preschimbarea apei în vinul cel bun în Cana Galileii.....	120
Nunul – primul martor al primei minuni a lui Iisus.....	123
Iisus se stabilește și predică în satul Capernaum.....	124

O provocare la adresa Sabatului (I).....	126
O provocare la adresa Sabatului (II).....	128
Întâlnirea lui Iisus cu femeia samarineancă.....	129
Ducerea veștii celei bune de către femeia samarineancă.....	131
Întoarcerea unor samarineni de la Muntele Garizim spre Ierusalim.....	132
Întâia curățire a Templului de către Iisus.....	133
Marea îndoială a învățatului Nicodim.....	135
Vindecarea de la distanță a fiului unui slujbaș al Romei.....	136
Nimeni nu este profet în satul lui.....	137
Prima pescuire minunată (I).....	139
Prima pescuire minunată (II).....	140
Prima pescuire minunată (III).....	141
Vindecarea unui paraltic din Capernaum.....	143
Ridică-te, ia-ți patul tău și umblă.....	144
Iisus la scăldătoarea din Vitezda.....	145
Vindecarea slăbănogului de la scăldătoare.....	146
Uitați-vă la pasărea din ceruri.....	147
Pilda grăuntelui de muștar.....	148
Prima pescuire minunată (IV).....	149
Tânărul bogat.....	150
Judecata viitoare.....	151
Haine lungi, credință scurtă.....	152
Lăsați copiii să vină la Mine!.....	153
O întrebare a fariseilor.....	154
Vinul cel nou.....	155
Vindecarea femeii cu scurgere de sânge (I).....	156
Bindecuvântați pe cei ce vă urăsc.....	157
Predica de pe Muntele Fericirilor (I).....	158
Predica de pe Muntele Fericirilor (II).....	163

Iisus vindecă un lepros (I).....	169
Iisus vindecă un lepros (II).....	171
Vindecarea slugii centurionului roman	172
Nu sunt eu vrednic, Doamne, să-mi calci pragul.....	173
Învierea tânărului din Nain.....	174
Mirul femeii păcătoase.....	175
Pilda iertării celor doi datornici (I)	176
Pilda iertării celor doi datornici (II).....	177
Spălarea și ștergerea picioarelor lui Iisus.....	178
Cuvântarea despre pilda semințelor.....	179
Pilda seminței căzute pe piatră.....	180
Pilda seminței căzute între spini.....	181
Tălcuirea pildei seminței căzute în pământ bun.....	182
Pilda neghinelor din lanurile de grâu.....	183
Să se plivească neghina doar când e coaptă.....	184
Tălmăcirea pildei neghinei	185
Pilda grăuntelui cu muștar	186
Pilda aluatului.....	188
Pilda omului care a găsit o țarină bună.....	189
Pilda năvodului.....	190
Explicarea pildei năvodului	191
Potolirea furtunii de pe Marea Galileii (I).....	192
Potolirea furtunii de pe Marea Galileii (II)	193
Divina Providență.....	194
Vindecarea femeii cu scurgere de sânge (II)	195
Pilda tânărului bogat (I).....	196
Pilda tânărului bogat (II)	197
Învierea fiicei lui Iair (I).....	201
Învierea fiicei lui Iair (II)	202
Învierea fiicei lui Iair (III)	203
Învierea fiicei lui Iair (IV)	204

Întâia trimitere a apostolilor în Galileea, Iudeea și Idumeia.....	205
Mama și frații lui Iisus	206
Bănuțul văduvei	207
Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul (I)	208
Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul (II).....	209
Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul (III)	210
Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul (IV)	211
Îngroparea trupului Sfântului Ioan Botezătorul	212
Înmulțirea pâinilor și peștilor (I).....	214
Înmulțirea pâinilor și peștilor (II)	215
Mustrearea cărturarilor și fariseilor	216
Mulțimea dorește să-L facă pe Iisus rege.....	217
Iisus fără adăpost.....	218
Umblarea pe mare (I).....	219
Umblarea pe mare (II)	220
Umblarea pe mare (III).....	221
Umblarea pe mare (IV).....	222
Vindecarea fiicei unei femei cananeence (I)	223
Vindecarea fiicei unei femei cananeence (II)	224
Vindecarea fiicei unei femei cananeence (III).....	225
Vindecarea unei femei gârbove.....	226
Credința femeii cananeence	227
Vindecarea unui surdo-mut.....	228
A doua înmulțire a pâinilor și peștilor	229
Pâinea lui Iisus	230
Vindecarea slăbănogului din Ierusalim.....	231
Porunca cea mai mare.....	232
Mînuirea este o copilărie.....	233
Dar cine ziceți voi că sunt și Eu?	234
Tu ești Hristosul, Doamne, ești Hristosul.....	235
Mergi înapoia Mea, satano!.....	236

Ca o sămânță-s, Doamne, între spini.....	237
Maria Magdalena	238
Sunt Calea, Adevărul și Viața.....	239
Schimbarea la față a lui Iisus (I).....	240
Schimbarea la față a lui Iisus (II)	241
Despre neputința ucenicilor de a scoate un diavol dintr-un tânăr.....	244
Scoaterea diavolului din trupul tânărului de către Iisus	245
Dac-ați avea credință de-un grăunte.....	246
Cine este întâiul în ceata lui Iisus?.....	247
Iubirea față de vrăjmași	248
Cine este aproapele meu?	249
Pilda bunului samarinean (I).....	250
Pilda bunului samarinean (II)	251
Pilda bunului samarinean (III).....	253
Vindecarea unui orb din naștere (I)	254
Vindecarea unui orb din naștere (II).....	255
Vindecarea unui orb din naștere (III)	256
Vindecarea unui îndrăcit din Ținutul Gadarenilor (I).....	257
Vindecarea unui îndrăcit din Ținutul Gadarenilor (II)	258
Pilda fiului risipitor (I) – Despre partea de avere și fuga în lumea largă.....	259
Pilda fiului risipitor (II) – Despre întoarcerea la casa părintească.....	261
Pilda fiului risipitor (III) – Despre nemulțumirea fratelui de-acasă	262
Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr (I).....	263
Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr (II).....	264
Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr (III)	265
Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr (IV)	266
Învierea lui Lazăr.....	267

Pilda vameșului și a fariseului la rugăciune (I)	268
Pilda vameșului și a fariseului la rugăciune (II).....	269
Pilda lucrătorilor viei (I)	270
Pilda lucrătorilor viei (II)	271
Iisus în casa vameșului Zaheu	272
Împărțirea averii vameșului Zaheu	273
Ungerea lui Iisus cu mir la cina din Betania	274
Intrarea lui Iisus în Ierusalim	275
Osana, Osana, Osana!.....	276
– <i>De vor tăcea, chiar pietrele-au să strige!</i>	277
Pilda nunții împărătești.....	278
Chemarea altor fii la nunta împărătească	279
Pilda hainei de nuntă (I)	280
Pilda hainei de nuntă (II).....	281
Pilda viei Domnului (I)	282
Pilda viei Domnului (II)	283
Pilda viei Domnului (III).....	284
Ispitirea lui Iisus cu banul dajdiei	285
– <i>S-arunce piatra cel nevinovat</i>	286
Iertarea femeii celei păcătoase de către Iisus.....	287
Soața adulteră.....	288
Iisus îndeamnă poporul să se ferească de farisei	289
Pilda bănuțului văduvei	290
Când un firfiric valorează mai mult decât un aureu.....	291
Cine-i cel mai mare în Împărăția Cerurilor?	293
Vindecarea orbului din naștere.....	294
Cezar sau Domnul?.....	295
Când va veni sfârșitul lumii?	296
Pilda celor zece fecioare (I).....	297
Pilda celor zece fecioare (II)	298
Pilda celor zece fecioare (III).....	299

Pilda talanților (I)	300
Pilda talanților (II)	301
Pilda talanților (III)	302
Pilda talanților (IV)	303
Pilda smochinului neroditor (I)	304
Tălmăcirea pildei smochinului neroditor (II)	305
De la Betania la Ierusalim	306
Intrarea lui Iisus în Ierusalim	307
– <i>Dac-or tăcea, chiar pietrele-or să strige!</i>	308
Alungarea zarafilor din Templu	309
Ierusalime, vai, Ierusalime	310
Schimbarea la față a lui Iisus	326
Cina cea de pe urmă (I)	327
Cina cea de pe urmă (II)	328
Cina cea de pe urmă (III)	329
Cina cea de pe urmă (IV)	330
Descoperirea la ultima Cină a vânzătorului	
Iuda Iscarioteanul	331
– <i>Spune-ne, Doamne, cine Te va vinde?</i>	332
Vânzarea lui Iisus	333
Sfășierea lui Iisus în Grădina Ghetsimani	334
Plângerea lui Iisus în Grădina Ghetsimani (I)	335
Plângerea lui Iisus în Grădina Ghetsimani (II)	336
Plângerea lui Iisus în Grădina Ghetsimani (III)	337
Plângerea lui Iisus în Grădina Ghetsimani (IV)	338
Năvala nocturnă a necredincioșilor în Grădina Ghetsimani	339
Sărutarea lui Iuda și prinderea lui Iisus	342
Cel ce va scoate sabia, de sabie va pieri	343
Acesta este ceasul vostru și stăpânirea întunericului	344
Prinderea lui Iisus	345
Sărutul cel satanic	346

Interogarea lui Iisus de către mai-marii Templului	347
De la Anna la Caiafa	348
– <i>Ești Tu, Hristos, Fiul lui Dumnezeu?</i>	349
Ruperea mantiei de către marele preot al Templului	350
Condamnarea lui Iisus în Templul din Ierusalim	351
Descoperirea lui Petru în curtea Templului și	
începutul tăgăduirii sale	352
Petru continuă să nege că L-ar cunoaște pe Iisus	353
Tăgăduirea lui Petru	354
Aducerea aminte a lui Petru la cântatul cocoșului	355
Plângerea amarnică a lui Petru după	
cântatul cocoșului	356
Ducerea lui Iisus la prefectul Romei	357
Trimiterea lui Iisus înapoi la mai-marii Templului	358
Iisus refuză să facă minuni în fața ucigașului	
lui Ioan Botezătorul	359
Ducerea lui Iisus la prefectul Romei pentru	
a fi pus sub acuzare	361
Încercarea lui Pilat din Pont de a-L salva pe Iisus	362
Pilat din Pont pledează pentru nevinovăția lui Iisus	363
Mai marii Templului incită poporul să ceară	
condamnarea lui Iisus	364
Ultima încercare de salvare a lui Iisus de către Pilat din Pont	365
Iisus la judecată	372
Poporul incitat de rabini cere condamnarea lui Iisus	373
Pilat din Pont, dezamăgit de alegerea iudeilor,	
își spală mâinile în mod public	374
– <i>Pe cine vreți să slobozesc de Paște?</i>	375
Pilat din Pont declară că nu este vinovat	
de vărsarea sângelui lui Iisus	376
Iisus este lăsat pe mâna iudeilor și a centurionilor	377

Despre remuşcarea lui Iuda Iscarioteanul și despre sinuciderea lui...	379
Așa sfârși acel ce L-a vândut.....	380
Continuă batjocorirea și martiriul lui Iisus Hristos.....	381
Primul scriitor creștin a fost Pilat.....	382
Întâlnirea lui Iisus pe Drumul Crucii cu Isac ce va deveni Jidovul răătăcitor (Ahasverus) (I).....	383
Întâlnirea lui Iisus pe Drumul Crucii cu Isac ce va deveni Jidovul răătăcitor (Ahasverus) (II).....	384
Întâlnirea lui Iisus pe drumul crucii cu Șerafia ce va deveni Veronica.....	385
Urcând cu greu pe Drumul Crucii.....	387
Drumul spre Golgota.....	388
Țintuirea lui Iisus pe cruce, pe Dealul Căpățânii.....	389
Baterea lozincii de batjocură: Iisus Nazarineanul, Regele Iudeilor.....	390
Batjocorirea lui Iisus pe cruce.....	392
Împărțirea hainelor lui Iisus de către soldații romani.....	393
Întâia grăire a lui Iisus pe cruce.....	394
A doua grăire a lui Iisus pe cruce.....	395
A treia grăire a lui Iisus pe cruce.....	396
A patra grăire a lui Iisus pe cruce.....	397
Dumnezeule, de ce M-ai părăsit?.....	398
A cincea grăire a lui Iisus pe cruce.....	399
A șasea grăire a lui Iisus pe cruce.....	400
A șaptea grăire a lui Iisus pe cruce.....	408
Cutremur de pământ și ruperea în două a perdelei Templului....	409
Monologul tâlharului de pe cruce.....	410
Străpungerea în coastă a lui Iisus pe cruce de către un soldat....	411
Eu, numai eu, Te-am răstignit, Hristoase.....	412
Iosif din Arimateea cere prefectului Romei să-i încredințeze trupul lui Iisus.....	413
Rugămintea lui Iosif din Arimateea.....	414

Spălarea, înmiresmarea și îngroparea trupului lui Iisus de către Iosif și Nicodim.....	415
Învierea lui Iisus.....	416
Hristos a înviat!.....	417
Arhieriei Templului cer prefectului Pilat să pună mai multă pază la mormântul lui Iisus.....	418
Apariția unui înger la mormântul lui Iisus.....	419
Plecarea femeilor mironosițe spre mormântul lui Iisus.....	420
Îngerul dezvăluie femeilor că Iisus a înviat.....	421
Despre bucuria nespūsă a femeilor. Petru și Ioan aleargă spre mormânt.....	422
Întâlnirea Mariei Magdalena cu Iisus Cel Înviat.....	423
Sfatul arhieriei de a se răspândi vestea că trupul lui Iisus a fost furat de către ucenicii Săi pe când soldații dormeau.....	424
Coborârea lui Iisus la iad (I).....	425
Coborârea lui Iisus la iad (II).....	426
Coborârea lui Iisus la iad (III).....	427
Coborârea lui Iisus la iad (IV).....	428
Coborârea lui Iisus la iad (V).....	429
Drumul spre Emaus (I).....	430
Drumul spre Emaus (II).....	431
Drumul spre Emaus (III).....	432
Drumul spre Emaus (IV).....	433
Sosirea lui Iisus Cel Înviat la ucenicii săi (I).....	434
Sosirea lui Iisus Cel Înviat la ucenicii săi (II).....	435
Sosirea lui Iisus Cel Înviat la ucenicii săi: necredința lui Toma (III).....	436
Sosirea lui Iisus Cel Înviat la ucenicii săi: Toma Necredinciosul redevine credincios (IV).....	437
Sosirea lui Iisus Cel Înviat la ucenicii săi: Fericii vor fi cei care cred în Mine, fără a Mă fi văzut... (V)....	438

Ucenicii se duc din nou la pescuit pe Marea Tiberiadei.....	440
Aruncarea mrejelor la îndemnul Străinului de pe țarm.....	441
A doua pescuire minunată	442
Petre, paște oile Mele!	443
– <i>Simon-Petru, Mă iubești tu mai mult decât aceștia?</i>	444
Iisus întărește în credință pe ucenicii Săi.....	445
Înălțarea Domnului la cer (I).....	446
Înălțarea Domnului la cer (II).....	449
Alegerea noului apostol Matia.....	450
Pogorârea Duhului Sfânt peste apostoli (I).....	451
Pogorârea Duhului Sfânt peste apostoli (II).....	454
Pogorârea Duhului Sfânt peste apostoli (III).....	455
Pogorârea Duhului Sfânt peste apostoli (IV).....	457
Pogorârea Duhului Sfânt peste apostoli (V).....	458
Vindecarea unui olog din naștere de către Petru	459
Despre necredința și cărtirea arhierilor la minunea înfăptuită de Petru (I).....	460
Despre necredința și cărtirea arhierilor la minunea înfăptuită de Petru (II).....	461
Despre necredința și cărtirea arhierilor la minunea înfăptuită de Petru (III).....	462
Despre pedepsirea lui Anania și a soaței sale Safira	463
Apostolii sunt căutați de către mulți oameni suferinzi	464
Salvarea apostolilor din temniță de către un înger	465
Rabinul Gamaliel ia apărarea apostolilor.....	466
Alegerea a noi diaconi întru slujirea lui Iisus (I).....	468
Alegerea a șapte diaconi întru slujirea obștii creștine (II)	469
Învinuirea adusă diaconului Ștefan.....	470
Omorârea diaconului Ștefan	471
Începutul prigoanei ucenicilor.....	474
Prigonirea ucenicilor lui Iisus de către Saul din Tars.....	475
Pedepsirea lui Saul pe drumul spre Damasc.....	476

Orbirea lui Saul pe drumul spre Damasc.....	477
Vindecarea lui Saul și întoarcerea lui la Hristos	478
A doua naștere a lui Saul prin credința în Iisus.....	479
Învierea Tavitei de către Apostolul Petru	480
Întoarcerea sutașului Corneliu la Hristos	482
Petru se duce în casa legionarului roman	483
Petru tălmăcește visul său ca un îndemn spre convertirea străinilor	484
Apariția primilor creștini din lume la Antiohia	485
Irod Agripa dă ordin să fie închis Petru	487
Irod Agripa prigonește Biserica și-l ucide pe Iacov	488
Răstignirea Sfântului Petru la Roma	489
Întâia călătorie misionară a Sfântului Pavel.....	490
Pavel și Barnaba propovăduiesc în Listra și Derbe	491
Sinodul Apostolic de la Ierusalim (I).....	492
Sinodul Apostolic de la Ierusalim (II)	493
Sfântul Pavel în Macedonia.....	495
Salvarea miraculoasă din închisoare.....	496
Propovăduirea Sfântului Pavel în Atena (I)	497
Propovăduirea Sfântului Pavel în Atena (II).....	499
Învierea unui mort de către Sfântul Pavel la Troia	500
Propovăduirea Sfântului Pavel la Milet	501
Salvarea unei corăbii de la naufragiu de către Sfântul Pavel	502
Prigonirea creștinilor la Roma.....	503
Despre soarta creștinilor în Roma păgână.....	505
Prigonirea creștinilor de către împăratul Nero.....	506
Răstignirea Sfântului Petru la Roma	507
Decapitarea Sfântului Pavel.....	510
Moartea Apostolului Pavel	512
Și-am văzut un cer nou și un pământ nou	513
Noul Ierusalim	515
Despre autor	517

Un eveniment literar – Sfânta Scriptură
a *Vechiului* și a *Noului Testament*
relevată prin sonete

Ajuns pe treapta revelatoare a unei maturități artistice și deplinați creative prin opera literară bogată și de prim rang, cu o amplă varietate, scriitorul Pașcu Balaci are deja reputația consacrată de poet-sonetist, dramaturg, prozator și gazetar, fiind și sufletul cunoscutului cenaclu orădean al Baroului Bihor, cenaclul literar „Barbu Ștefănescu Delavrancea”, pe care l-a întemeiat.

Pe temelia acestei solide experiențe, el vine acum în câmpul literar cu o lucrare poetică monumentală, în două părți sau două cărți, abordând în premieră în literatura noastră transpunerea lirică, prin canoanele atât de pretențioase ale sonetului, a celei mai cunoscute și mai răspândite cărți din lume, însăși Cartea Cărilor, Biblia sau Sfânta Scriptură, în întregimea ei, *Vechiul Testament* și *Noul Testament*, cu textele sacre ale Cuvântului lui Dumnezeu.

O astfel de întreprindere presupune, desigur, nu numai o cunoaștere aprofundată a conținutului și exegezei subiectelor scripturistice, o bogată cultură de factură istorică și chiar enciclopedică legată de inepuizabilul univers biblic, dar și un atașament spiritual, de fond interior, în concordanță cu tematicile alese. Și nu în ultimul rând, o responsabilitate morală și etică asumată în abordarea de ansamblu a acestei monumentale opere de dimensiuni emblematice universale ce conturează, în esență, întreg spiritul uman.

Explorarea tărâmurilor religioase nu este deloc întâmplătoare în creațiile lui Pașcu Balaci, căci are o corespondență directă cu structura sa interioară, așa cum o mărturisește chiar în scrierile sale, de unde aflăm că din primele vârste a fost crescut după bunele cuviințe ale

vieții creștinești în casa părintească din Șebiș. Cei care i-au dat viață i-au apropiat și i-au împregnat de mic spiritul creștin al vieții de obște a țăranilor din vidicul sau Ținutul Beiușului, o viață adânc legată și împletită cu credința și morala religioasă, cu slujbele bisericești, cu tradițiile și sărbătorile străbune presărate de-a lungul fiecărui an.

Această zestre sufletească i-a fost în toată viața sa temelia unui adevărat crezământ ființial, așa cum omul Îl poartă pe Dumnezeu în suflet, fiecare în felul lui, potrivit cu capacitățile sale spirituale și cu propria conștiință și libertate de a gândi și a simți. Așa încât, în acest context, nu se putea ca această caracteristică și dimensiune de vibrație interioară să nu se răsfrângă și în creația lui literară, devenind, în bună măsură, una dintre laturile definitorii în opera sa, pornită dintr-un ținut demn de luare-aminte:

„Eu știu în România un loc straniu,
Cel ce vă scrie-acolo s-a născut,
Spre pustă munții-au ridicat un scut
Și guri de mină par găvane-n craniu.

În brazi giganți sunt sfeșnice de staniu
Sub care-ai mei securile-și ascut,
Ori muți, făcându-și cruce, intră-n șut
Să scoată-n unghii aur și uraniu.

Spre slava aedă, frunzele de laur
Aici le-a scoborât chiar Dumnezeu.
Orice creștin își este sieși faur

De la micuțul leagăn pân' la copârșeu
Și-orice străin iradiat cu aur
Nu poate dezerta din plaiul meu.”

(*Când îngerul aduce cheia,*

Casa de Presă și Editură Anotimp, Oradea, 1997, p. 60)

Primele experimente în această direcție le valorifică și le adună în volumul *Sonetele către Iisus*, în anul 2002, pe care îl începe cu o profundă *Rugăciune*, unde își propune, într-un proiect de viitor neli-mitat, să cuprindă și să răspândească în unduirei poetice și epistole lirice către lumea de azi, aidoma epistolelor Apostolului Pavel, sacrele mesaje nou-testamentare ale Mântuitorului Iisus, ca într-o cruciadă contemporană purtată doar cu armele cuvântului:

„Tu, Care ești în ceruri Tatăl veșnic,
Fă-mă o limbă-n clopot de cristal,
Stăpâne, sunt umilul Tău vasal,
Prefă-mă-n lacrima căzând din sfeșnic

Pe-o literă uitată-n molitvelnic,
Ori schimbă-mă în factorul poștal
Cu scrisesele lui Pavel prin cvartal.
Transformă-mă în vântul cel prielnic,

Mult așteptat în golf pentru corăbii,
Să umfle giulgiul spre o nouă lume
În marea cruciadă fără săbii;

Și dă-mi Tu, de la naștere, alt nume,
Să îmblânzesc cu el și șerpi, și vrăbii
Și fă-mi din moarte pod peste genune.”

După ce a adunat în desaga acestui prielnic început mai bine de o sută de sonete de factură biblică, religioasă, poetul se îndreaptă mai departe spre o ilustrare a vieții și lucrării divine a Mântuitorului, în cărțile *Viața lui Iisus în treizeci și trei de tablouri* (2004) și *Slăvește, suflete al meu, pe Domnul* (2007), mistuit de același imbold launtric al tuturor celor care, prin vremi, după cei patru evangheliști, au

zugrăvit prin cuvânt icoana lui Iisus și a sfințelor evenimente neo-testamentare, scrieri ce au fost, din generație în generație, călăuze și tâlcuiri scripturistice, temeuri și imbolduri ale credinței și faptelor creștinești. Cristalizată în forma subtilă și rafinată a sonetului, care este regele poeziei, poezia sa notează: „Cuvintele, ca un roi de albine, în căutarea unui stup” – iar „stupul” este sonetul – și încă:

„Sonetu-i fagurele de Poezie,
Doar pentru cei chemați să îl deguste,
Clepsidra de argint cu nări înguste,
Ca să ne facă moartea mai târzie.”

În această postură, sonetele lui Pașcu Balaci nu poartă înfrigurarea dramatică a căutărilor și frământărilor argeziene, ca să-și strige încredințarea tumultuosului „este!”, ci ne revelează o conștiință ce și-a purtat dintotdeauna strămoșescul crez cu totul lipsit de umbrele șovăielilor, tăgăduirilor și îndoielilor. În cartea sa *Epistole din Șebiș* (Editura Dacia XXI, 2010) – Șebiș de Beiuș fiind satul natal al autorului –, într-un sonet tulburător, autorul dezvăluie faptul că mama sa ar fi dorit să devină preot:

„Fiindcă știam să cânt și iubeam cartea,
Mama, preot voia să-i fiu în sat,
Să-i duc pe-ai mei săteni la închinat
Și, laudând pe Domnul, să am partea

Din naștere, îngropăciune, nuntă. Soartea
Pe alte căi de laic m-a tot purtat
Și n-am ținut de-al mamei mele sfat
Ca să înving prin sfânta slujbă moartea.

Fost-am păstor în Rovini: eram vrednic,
Ca alte turme, pe pășuni divine
Să le adap sub arzătorul ornic...

Ajuns la bătrânețe mi-e rușine
Că numai la păcate am fost spornic
Și nu-mbrăcai armurile creștine.”

Se pare, astfel, că o bună parte a creației sale poetice religioase, sau poate chiar toată creația sa izvorâtă din trăirea creștină și din studiul Bibliei, se constituie acum, la anii maturității literare depline, într-un soi de reabilitare morală *post-factum* a poetului în fața mamei sale, cea care era stâlpul religios al familiei țărănești din satul Șebiș. Se știe doar că pentru o țărancă credincioasă din oricare sat, visul ei suprem era acela ca fiul ei să devină preot în acel sat.

Pelerinajul pe care l-a făcut în anul 2015 în Muntele Athos, vestitul Panteon al monahismului ortodox, i-a prilejuit ample introspecții în miezul spiritualității creștine, așa cum s-a cristalizat în străvechile așezăminte ale mănăstirilor athonite, vetre ale tradițiilor sacre bisericești. Roadele acestor trăiri au fost înscrise în *Sonetele Sfântului Munte Athos* (2016), un florilegiu liric ce ilustrează înălțimile duhovnicești ale acestui adevărat Olimp monastic, cu cetățile spirituale mănăstirești marcate de tumultuoasele vijelii potrivnice ale istoriei, dar biruite sub scutul ocrotitor al sfințelor icoane făcătoare de minuni.

A urmat un nou volum de sonete, intitulat *Epistolele către români de la Sfântul Munte Athos* (2018) – un titlu inspirat după scrisorile pauline din *Noul Testament* –, în care autorul întregeste cu noi aspecte relevanțele athonite din volumul anterior, învederând razele duhovnicești ale Sionului ortodoxiei, cu vestitele sale relicve sacre, cu rânduielile și canoanele slujbelor și rugăciunilor ce se înalță

neostoit spre cer de aici. Așa cum sugerează titlul, poetul urmărește să descopere tainele Muntelui Athos conaționalilor săi, românilor, cei care împărtășesc aceeași credință și aceleași tradiții religioase creștinești pe care le poartă și Athosul, poetul scriind rânduri ca acestea în poemul *Kyrie eleison, Kyrie eleison*:

„În Marea Lavră-aud un dulce zvon:
Kyrie eleison, Kyrie eleison.
La început timid, apoi ciclon:
Kyrie eleison, Kyrie eleison.
Zeci de călugări cântă-n unison:
Kyrie eleison, Kyrie eleison.
Din strane laterale și amvon:
Kyrie eleison, Kyrie eleison.
Greaca distinsă-a lui Anacreon:
Kyrie eleison, Kyrie eleison.
Mă simt trecut prin ciur și prin dârmon:
Kyrie eleison, Kyrie eleison.
Duhul cel Sfânt mă-nalță spre Athon:
Kyrie eleison, Kyrie eleison.
O dată-n viață orice bun creștin:
Axion estin, axion estin.
Își leapădă surtucul de Cain:
Axion estin, axion estin.
Ajunge-ndureratul pelerin:
Axion estin, axion estin.
În istmu-ndepărtat și bizantin:
Axion estin, axion estin.
El bea al Vieții vin din alt ciorchin:
Axion estin, axion estin.
În poala Maicii sale-i tot suspin:

Axion estin, axion estin.

Și Dumnezeu din cer nu-i mai străin:

Axion estin, axion estin.”

(La mănăstirea Marea Lavră, octombrie 2015)

Un pelerinaj la Sfântul Munte Athos, munte comparat de către autor cu o modernă Ithaka, este cartea care încheie trilogia athonită a lui Pașcu Balaci, dar de astădată în proză, sub forma unui jurnal de călătorie, ca un pelerin ce-și întregește și-și argumentează concret propriile credințe religioase și-și hrănește, totodată, neostoita pasiune pentru istoria veche și medievală a lumii biblice, oglindită relevant în trecutul de atâtea ori învolburat al așezămintelor mănăstirești ale Muntelui.

Așadar, iată pe ce temelie experimentată a sonetului religios și a datelor istorice acumulate a abordat autorul inițiativa sa de mare anvergură și curaj scriitoricesc de a cuprinde în formele atât de pretențioase și nu la îndemâna oricărui condei ale sonetului cele mai însemnate detalii istorice și învățătoarești ale textelor sacre scripturistice. A scris sute de sonete cu tematică religioasă, după cum se poate constata citind cărțile sale: *50 de sonete* (1994), *Când îngerul aduce cheia* (1998), *Poeme* (1999), *Sonetele către Iisus* (2000), *Sonetele către Iisus* (ediția a II-a, 2002), *Sonetele grecești* (2002), *Viața lui Iisus în treizeci și trei de tablouri* (2004), *Slăvește, suflete al meu, pe Domnul* (2007), *Sonetele germane* (2009), *Epistole din Șebîș* (2010), *Scrisorile secrete ale tovarășului Ivan din Ștei către iubita sa din Moscova* (2013), *Das Mysterium Jesu* (limba germană, 2013), *Cartea de uraniu* (2014), *Zborul clandestin al unui rus îndrăgostit de la Ștei la Moscova și retur* (2017), *Sonetele Mării Negre* (2018), *Epistolele către români de la Sfântul Munte Athos* (2018), *Scrisorile frumoasei și neîmplânzitei Liudmila Groznîlanskaya din Moscova către răbduriul ei iubit Ivan Ivanovici din Ștei* (2019), *Sonetele Lancrămului* (2021) – înainte de

a trece la marea încercare de a sonetiza atât *Vechiul Testament*, cât și Noul Testament, după ce a trecut prin experiența existențială a pandemiei care a zguduit întreaga umanitate și a creat peste noapte o nouă relație, mai puternică și mai apropiată de Dumnezeu. Chiar și în volumele neavând un titlu religios, întâlnim sonete religioase, dovadă limpede că firul roșu al credinței străbate toate operele poetice ale autorului, răsplătit cu Marele Premiu al Festivalului Internațional de Poezie de la Sebeș-Lancrăm, ediția 2017. Așadar, un complex de factori – precum bogata creație sonetistică religioasă anterioară, șocul existențial al pandemiei și un pelerinaj în Țara Sfântă din luna noiembrie 2022 – au contribuit la declanșarea scrierii unei adevărate epopei: aceea de a „traduce” prin sonet toată problematica Cărții Sfinte, a cărei primă lectură a avut loc în vara anului 1975, după eșecul de la admiterea la Facultatea de Filologie din București, când a citit că trufia merge înaintea căderii și că sunt lucruri care nu se văd decât cu ochii care au plâns.

Predecesorii săi mai însemnați într-o astfel de lucrare în literatura noastră sunt: Mitropolitul Dosoftei al Moldovei – cu a sa *Psaltire pre versuri tocmită* (1676), considerată de critica literară drept primul monument al liricii românești culte –, Anton Pann, care în 1830 tipărește la București prima sa carte, intitulată *Versuri musicești*, în care versifică texte din *Sfânta Scriptură* și le pune pe note muzicale; Picu Pătruț, poetul și miniaturistul popular din Săliștea Sibiului, cu cartea *Stihos adecă viers la toate praznicele Domnului nostru Iisus Hristos* (peste 1400 de pagini, 474 cântări după pericope evanghelice, ilustrate de 577 miniaturi colorate); Petre Dulfu, cu volumele *Iisus Mântuitorul* (după *Sfânta Scriptură*, 1921) și *Dumnezeu și oamenii* (1923), care versifică texte mai cunoscute din Noul, respectiv *Vechiul Testament*; Vasile Militaru, cu *Psaltirea în versuri* (premiată de Academia Română în 1933) și ampla sinteză biblică *Divina Zidire* (1955) ș.a.

Acești autori au transpus în versurile lor doar fragmentar și restrâns episoade scripturistice, iar din punct de vedere al artei poetice au rămas la nivelul epocii lor. Așa încât putem considera monumentală realizarea lui Pașcu Balaci, cu cele două cărți – *Vechiul Testament relevat prin 300 de sonete* și *Noul Testament relevat prin 365 de sonete* – un unicat literar în lirica românească, atât prin amploare și dimensiuni, cât și prin valoare poetică: o operă unitară de deplină maturitate și excepțională realizare artistică.

Departate de a fi o simplă versificare și transpunere facilă a textelor, sonetele sunt o realizare elaborată, șlefuită cu migală, limbaj elevat și inspirație, cu un conținut de sinteză a mesajelor biblice. Autorul realizează cu artă, în mod original, o adevărată exegeză scripturistică adusă la nivelul și așteptările contemporane. Fără a fi teolog în sensul propriu al cuvântului, autorul își desfășoară o vocație veritabilă de a descoperi și a desluși filioanele cele mai semnificative din *Cartea Cuvântului lui Dumnezeu*, expunând fiecare episod cu harul stilului său propriu și mânuind cu măiestrie termeni și expresii plastice cât se poate de sugestive din comoara de nesfârșită varietate și expresivitate a limbii noastre românești, „limbă sfântă, limba vechilor cazanii”, cum o descria poetul Al. Mateevici. Sonetele lui Pașcu Balaci „traduc” astfel încă o dată Scriptura, într-un grai artistic contemporan. Tot astfel există la noi o icoană a Nașterii Domnului, în care Fecioara Maria poartă o ie românească, păstorii sunt cu șube și băte ca ale ciobanilor mioritici, iar magii din răsărit au veșminte și coroană precum voievozii noștri de odinioară.

În același timp, se străvede în mod evident o adeziune transparentă și nedisimulată a autorului la cele expuse, atrăgându-l în mod firesc și pe cititor să vibreze alături de el. Ultimele versuri ale sonetelor cristalizează adesea o concluzie – o sinteză a celor cuprinse –, precum morala clasicelor fabule. Pe de altă parte, o modalitate specifică de atractivitate care însoțește sonetele, cu menirea să-l edifice pe

cel care citește, să-l familiarizeze cu acele timpuri antice, cu limbajul, mentalitățile și obiceiurile acelor epoci, este însoțirea textelor de note explicative bogate și foarte documentate. Ori de câte ori a fost nevoie și contextul a cerut, sunt prezentate la subsol o suită întregă de date istorice despre nume, evenimente, fapte și personalități, descrieri ale unor ținuturi, localități, orașe și țări legate de subiectele prezentate, de poporul evreu și de neamurile cu care a avut tangență în vechimea antică, realizând astfel un paralelism literar și informațional foarte rar întâlnit. De multe ori, notele sunt extinse, de anvergură, satisfăcând, prin multitudinea informațiilor și prin ineditul lor, și pe cei mai pretențioși doritori de cunoaștere a largului evantai al universului biblic și antic. Prin aceasta, autorul își pune în valoare extinsa sa cultură enciclopedică și-și dezvăluie propria sete de cunoaștere.

Sonetele *Vechiului Testament* încep cu prezentarea zilelor Creației lumii – acest început ființial al Universului și al revărsării iubirii nemărginite a Divinului Părinte peste toate:

„Și zis-a Dumnezeu în marea-I milă:
Lumină vreau să fie! și a fost;
Sfârșit-a Universul al său post,
Ca să se-aprindă veșnica feștilă...
Iar după ce lumea a scos din Haos,
Cu Soare, Lună, Stele luminând-o,
Cu pești și fiare, Om El populând-o,
Și-a-ngăduit și Domnu-un mic repaos.
În Munții cei mai mari. Din al lor naos
A binecuvântat Creația, sfințind-o
Cu toate cele bune dăruind-o
Și cugetând ce va mai fi-n adaos.
El a privit cu drag câte-a făcut,
Doar pentru un bărbat și o femeie;

Le-a dat lumină, dragoste și scut
Și Duhul Său cel Sfânt printr-o scânteie.
Și fost-au bune toate la-nceput,
Când a pornit a lumii odisee.”

Apoi sunt zugrăvite în tablouri sugestive ancestralele epoci ale patriarhilor poporului evreu, purgatoriul robiei egiptene și revenirea în pământul făgăduinței, evenimentele din timpul judecătorilor, strălucirile perioadei regilor și a prorocilor și încheind cu înălțarea celui de-al treilea Templu din Ierusalim și descoperirea celebrelor manuscrise scripturistice eseniene de la Marea Moartă. Se transcende, ca o concluzie definitorie a întregului *Vechi Testament*, că toate s-au împlinit pentru pregătirea căii pe care va veni în lume mult așteptatul Izbăvitor, Mesia, Iisus Hristos.

Cea de-a doua carte cuprinde sonetele *Noului Testament*, care se deschid cu prezentarea tulburătoarelor semnificații ale Mării Moarte, situată la minus 417 metri sub nivelul oceanului planetar, cu apele ei foarte sărate, născute, zice sugestiv autorul, din milenarele lacrimi ale suferințelor poporului ales în așteptările mesianice. Și iată că din cel mai de jos loc al pământului s-a ivit, prin Iisus Mântuitorul, înalta învățătură cerească a Legii celei Noi:

„Toți secolii de plâns fără Mesia
Umplură-n Israel o Mare Moartă,
Sărmani iudei, goniți de pe-a lor hartă,
Triști așteptau înfrigurați Solia...
În locul cel mai jos de pe pământ
Se naște cea mai sfântă-nvățătură,
E centrul lumii într-o scobitură,
Răscrucea omenirii-n cuib de vânt.”